

Helen Bjørnøy
Generalsekretær, Kirkens Bymisjon

Utelukkende velferd

Det har skjedd igjen. En underlig trosbekjennelse har på nytt kommet til uttrykk: Troen på at sosiale problemer ute av syne gir et sunnere samfunn. Mektige krefter har alliert seg med sikte på å hindre prostitusjonstrafikken i Oslo sentrum. Politiet har stengt deler av Kvadratur-området for biltrafikk, fordi næringsdrivende føler seg truet og trakassert av sexhandelen. Godt ment og kraftig handlet, men hva har vært i fokus? Neppe sikkerheten til en hardt presset gruppe av stigmatiserte kvinner.

Kjøp og salg av seksuelle tjenester i det offentlige rom utgjør en liten prosent av det totale kjønnsmarkedet her i Oslo. Innemarkedet – altså kjøp og salg av seksuelle tjenester fra leiligheter, restauranter og institutter, er anslagsvis to til tre ganger så stort. Det er altså en ganske liten gruppe mennesker av alle de som kjøper og selger sex som beveger seg i det offentlige rom. Det paradoksale er at det settes inn utrolig mange krefter og ressurser på å slippe å se dem. Vårt samfunns pariakaste er de relativt få menneskene som vi tenker ødelegger for oss. Vi vil ikke forstyrres av ubehageligheter. Vi vil ha vår museumstur og vårt restaurantbesøk i fred, vi skal vise våre turister vår fredelige og flotte by, vi vil nippe til vårt rødvinsglass i «godt selskap».

Tendensen i samfunnet synes å gå i retning av at kampen mot kriminalitet, vold og prostitusjon blir en unyansert kamp mot definerte grupper av mennesker. Og ikke en kamp der den skulle ha stått: nemlig mot en samfunnsutvikling som skaper grunnlaget for at mennesker kommer i slike vanskelige livssituasjoner.

Preben Brandt, dansk lege og spesialist i psykiatri, kom i 1999 med en bok med det flertydige navnet *Udelukkende velferd*. Der beskrives en skremmende utvikling for velferdsstater som vår. Et viktig poeng i hans bok er at vi aldri kan løse disse problemene ved å bevilge stadig mer

penger til ulike kontrolltiltak, behandlings-tiltak eller sosialiseringstiltak. Penger kan gjøre tilværelsen noe mer utholdelig for noen, men kan ikke fjerne lidelsen hos andre. Det kan heller ikke redusere antall utstøtte. Vi må også slutte å tro at vi kan flytte, jage eller trakassere bort disse problemene.

Det kan bli verre i årene som kommer, sier Brandt. «Hvor ille det blir, vil avhenge av oss – det ansvarlige samfunn. Vår måte å innrette oss på, med oss selv og med «de andre», er avgjørende for hvordan det vil gå. Det dreier seg om holdninger og det dreier seg om moral.»

Kvinner med tilhørighet i prostitusjonsmiljøet fordømmes og undertrykkes. Ikke nødvendigvis av dem som kjøper tjenestene deres, men i høyeste grad fra samfunnet og offentligheten. Erfaringer fra sammenlignbare tiltak synes også entydig å vise at ethvert forsøk på å regulere denne virksomheten gir negative resultater. Enten det nå gjelder å kriminalisere og forby prostitusjon, forsøke å regulere den via offentlige bordeller, eller som nå, regulere trafikken for å «flytte» miljøet. For kvinnene i prostitusjonen innebærer slike tiltak at de utsettes for ytterligere stigmatisering.

Arbeidet med å tilrettelegge verdige livsbetingelser for prostituerte, tydeliggjør nødvendigheten av å forstå kjøp og salg av seksuelle tjenester som et sosialpolitisk problem, og ikke et kriminalpolitisk. Et sosialpolitisk problem kan ikke begrenses eller fjernes ved ulike reguleringstiltak. Bruker vi begrepene makt og avmakt, eller over griper og offer, er det forståelig at vi griper til kriminalpolitiske tiltak. Men denne analysen er for enkel. For det første kan ikke makt- og avmaktbegrepene enkelt og ensidig knyttes til kjønn, henholdsvis makt til mannen og avmakt til kvinnen. Vi snakker her om *mennesker* i vanskelige livssituasjoner. Vi må snakke om en fattig-

domsproblematikk, spesielt i et globalt perspektiv. Vi må snakke om ensomhet og avvisning, og vi må snakke om sosiale, økonomiske og psykologiske problemer.

I Sverige er kjøp av seksuelle tjenester kriminalisert. Det har kommet flere rapporter om virkningen av denne kriminaliseringen. Ingen av rapportene kan sies å være vitenskapelige i betydningen av at en har prøvd å analysere virkningen i forhold til prostitusjonsvirksomhet generelt. Man vet blant annet ingenting om hvordan kriminalisering av prostitusjonen har virket inn på innemarkedet. På gata ser man en viss reduksjon, spesielt i de periodene hvor politiet patruljerer aktivt. Kvinnene man ikke lenger ser på gata, vet man imidlertid ingenting om. De som er dømt for kjøp, er menn som har innrømmet kjøpet. Sverige har kriminalisert kjøp av seksuelle tjenester fordi «dette er noe folk ikke liker å se».

Vi som jobber med kvinnene i prostitusjonsmiljøene, ønsker oss en situasjon hvor kvinnene selv får større kontroll over sine liv og livssituasjoner. Bare ved å gi verdighet, kontroll og respekt til den enkelte kan kvinnene oppleve reelle valgmuligheter. Spesielt kvinner i prostitusjon utsettes for kontroll både av ulike profitører og det offentlige samfunn. Vi som har vårt arbeid knyttet til dette miljøet, har i dag mulighet for å ha en åpen kontakt og dialog med de ulike aktørene. Dette medfører at vi kan bistå mennesker i denne vanskelige livssituasjonen og ofte også bidra til at enkelte kommer inn i en annen og bedre livssituasjon. Begge parter mister denne muligheten dersom vi ikke kan møtes åpent i det offentlige rom.

Helen Bjørnøy

I neste nummer:

■ Kronisk hjertesvikt

■ Positronemisjonstomografi ved kreft

■ Kneluksasjoner

■ Gallekirurgi ved et lokalsykehus

■ Komplikasjoner etter dagkirurgi

■ Aferese ved uttalt hyperkolesterolemi